І чужому научайтесь,
й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-6740
Тел. в Ню Йорку: BArclay 7-4125
УНСоюз: BArclay 7-5337

РІК LXVIII Ч. 212. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 7-го ЛИСТОПАДА 1961 — 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, NOVEMBER 7, 1961 — No. 212. VOL. LXVIII.

ВИРІШУЄТЬСЯ СКЛАД УПРАВ БАГАТЬОХ МІСТ І СТЕЙТІВ

Ню Йорк. — 7-го листопада відбуваються вибори, бо в численних містах вибирають посадників міст та міські управи, а в стейті Ню Джерзі відбувається вибір губернатора. На ці вибори обидві партії дивляться як на показник публічної опінії, бо вони покажуть, котра з двох великих партій здобуває собі більше прихильників між виборцями. В місті Дітройті відома громадська діячка не тільки між українцями п-і Маруся Бек старається про перевибір на голову міської ради, яке то становище вона займала довший час і дала себе пізнати як енергійна працівничка. В Ню Йорку йде завзята боротьба між кандидатами на посадника, бо за це становище старається теперішній посадник Роберт Вагнер, який, як демократ, кінчає другу каденцію. Республіканці всіми засобами стараються здобути становище посадника в цьому найбільшому в світі місті, де вони, не маючи більшости, рахують на голоси безпартійних, а може і деяких демократів, які є розбиті, бо виставили аж двох кандидатів: крім Вагнера старається про становище посадника міський контрольор Лоренс Джероза. Республіканці виставили як свого кандидата стейтового генерального прокурора — Луїса Лефковіца. Вони використовують те, що під час урядування Вагнера були деякі афери, головним чином так звані будовляні афери, які підорвали авторитет демократичного посадника. Але демократи мають сильний атут в руках проти республіканців, і страшать виборців тим, що республіканці скасують закон про охорону льокаторів. Колишні президенти Айзенгавер і Труман підтримували особисто своїх партійних кандидатів, а президент Кеннеді зробив це саме. В Ню Джерзі республіканці хочуть здобути губернаторське становище, яке вже дві каденції займає демократ Роберт Майнер, який напевно був би перевибраний, коли б міг кандидувати третій раз. Президент Кеннеді особисто промою підтримував демократичного кандидата — Ричарда Дж. Гюза, а колишній президент Айзенгавер виголошував промови для підтримки свого колишнього секретаря праці — Джеймса П. Мічелла. В останньому часі перед виборами, в неділю 5-го листопада помер 85-річний батько деморкатичного кандидата, і тому Ричард Дж. Гюз припинив виборчу кампанію аж до виборів. Те саме зробив і республіканський противник Гюза Джеймс П. Мічелл, заявляючи, що не буде вести особисти виборчої кампанії в останній день перед виборами в понеділок 6-го листопада. В неділю Мічелл ще вів виборчу кампанію, промовляючи в кількох місцевостях. Демократи вже тішаться тим, що в додаткових виборах в Тексасі виграв їх кандидат Генрі Б. Гонзалес, якого підтримували Кеннеді і Джансон, а програв республіканець Джан В. Гуд, що його підтримував Айзенгавер.

Летунство випустило „Дисковерера 34"

Вандерберг Ер Форс Бейс, Каліфорнія. — Летунство з повним успіхом випустили 5-го листопада сателіта „Дісковерера 34", який полетів в полярному напрямку. 25 стіп завдовжки сателіт має в найближчих 4-ох днях викинути кабінку з інструментами в районі Гавайських островів. Не є відомо, які інструменти є в цій кабінці, давніше летунство робило біологічні досліди за допомогою сателітів „Дісковерерів". З 34-ох сателітів 22 кружляли довкола Землі, а 19 мали кабінки з інструментами. На Пацифіку чекатимуть літаки і кораблі, які старатимуться зловити кабінку, коли вона, згідно „з наказом" із землі, відорветься від сателіта і спадатиме вниз. Досі зловили 9 кабінок із інструментами, 6 в повітрі, а 3 кораблі витягли з води.

Число затруднених в жовтні виносило 67.8 мільйона; число безробітних — 3.9 мільйона

Вашингтон. — Департамент праці повідомив, що в жовтні число затруднених було рекордовим для того місяця і виносило 67,824,000, на 786,000 більше, як у вересні ц. р., а число безробітних вперше в цьому році було менше від 4-ох мільйонів і становило 3,934,000. Але секретар праці Ґолдберг не є вдоволений із тих чисел, бо хоч число робітників без праці зменшилося від вересня до жовтня на 151,000, то все ще відсоток незатруднених робітників виносить 6.8 відсотків всіх робітних сил. До робітних сил зараховуємо всіх тих, які є зареєстровані як робітники, і які є зареєстровані як безробітні. Зменшення числа безробітних в жовтні і збільшення числа затруднених вважають сезоновим, і тому передбачають, що в листопаді число безробітних винесе 4,400,000, а в грудні — 4,500,000. Якщо не збільшиться поважно число затруднених, то число безробітних в січні 1962-го готово становити 5,500,000, як це було минулого року. Секретар праці плянує нові заходи в Конґресі в січні 1962 р., щоб зменшити число безробітних, які довший час є без праці, яку втратили внаслідок механізації фабрик.

У 150-ЛІТТЯ НАРОДЖЕННЯ ПРОБУДНИКА ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ

1811 — МАРКІЯН ШАШКЕВИЧ — 1961

Маркіян ШАШКЕВИЧ

ВІРА СЕРЦЯ МОГО...

Віра серця мого як Бескид твердо постановилась на любови. — Смуток твій знидіє, а радость сліди єго позмітає, а сумна північ буде нашим полуднем, і звеселишся, а око твоє заблищит зірничкою в бурній пітьмі життя твоєго, і огорнешся зоревою свитою тихомиря і линает над тобою милость Божая, бо надія із серця твого не втекла, бо хто яко Бог?

Сполошиш ми долю і проженеш щастє, день ми споморочиш і сьвіт ми западе, нуждов мя вдариш і нашлеш ми злидні, сьвіт ми спустіє і йме ворогувати, знидіє радость і плач мя огорне, туга ми ранком і вечером журба, і ніч ми несонна і горюваннє з сонцем, вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, не видреш любови і віри не видреш, бо руське ми серце та й віра руська.

Із „Псалмів Русланових"

НТШ В НЮ ЙОРКУ ВІДЗНАЧИЛО 150-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДИН М. ШАШКЕВИЧА

Ню Йорк. — Філологічна Секція Наукового Товариства ім. Шевченка в Америці 4-го листопада влаштувала в залі НТШ в Ню Йорку при 302—304 захід 13 вулиця Наукову Конференцію для відзначення 150-річчя з дня народин Пробудителя Галицької України Маркіяна Шашкевича. Конференцію відкрив голова філологічної Секції проф. д-р Василь Лев згадкою про значення М. Шашківича для західньої частини українського народу. Доповідь проф. Володимира Радзикевича „Романтизм як джерело українського національного відродження" читала панна Леся Храплива. Проф. д-р Михайло Тершаковець доповідав на тему „Життьовий і творчий героїзм Маркіяна Шашкевича", а проф. д-р Кость Кисілевський про „Мову Маркіяна Шашкевича". Д-р Лука Луців говорив на тему „Маркіян Шашкевич — поет".

ГРОМАДИ В НЮ ЙОРКУ, ШИКАҐО, НЮАРКУ, ГАРТФОРДІ, ВУНСАКЕТІ ВІДЗНАЧИЛИ ЛИСТОПАДОВІ РОКОВИНИ

Минулої, першої в листопаді неділі 5-го листопада цілий ряд українських громад, зокрема Громади в Ню Йорку, Шикаґо, Ґартфорді, Вунсакеті та інших відзначили роковини Листопадового Зриву відповідними імпрезами - концертами, пригадуючи ними зрив до волі і державної незалежности західньої вітки українського народу та вшановуючи тих, що в боротьбі за волю життя своє віддали і кров свою пролляли. Імпрези в більшості випадків були попереджені торжественними Богослуженнями в намірении українського народу і панахидами за поляглих, з відповідними проповідями в церквах. Інші громади, в цьому й в Джерзі Сити заповіли та приготовляються до Листопадових Свят в найближчу неділю, 12-го листопада. Листопадова Академія в Ню Йорку відбулася в залі школи Вашинґтона Ірвінґа із святочною промовою д-ра Ярослава Падоха, англомовними заввагами адв. Володимира Стека, сольоспівами оперових співаків Ганни Шерей й Івана Гоша та виступом Метрополітального хору під дириґентурою Івана Задорожного. Свято відкрив голова Комітету Об'єднаних Американсько-Українських Організацій д-р Василь Вишиваний, Павло Дорожинський відчитав Листопадову Проклямацію, а мґр. Іван Базарко прочитав Листопадове звернення УККА. Того ж дня Відділ Об'єднання бувших Вояків Українців в Америці та інші ветеранські організації перевели публічну збірку пожертв на Дар Українському Інвалідові.

Мистецька виставка С. Борачка, Г. Крука й М. Дольницької притягає багато публіки

Ню Йорк. — Одна з найбільших мистецьких виставок, які відбулись до цього часу в Ню Йорку, а саме, спільна вистава образів Северина Борачка, скульптур Григорія Крука й емалій Марії Дольницької втішається від 29-го жовтня ц. р. в кімнатах Українського Інституту Америки великою фреквенцією відвідувачів. Впродовж першого тижня вписалось до книги відвідувачів близько 600 осіб, — при чому дуже великий відсоток становлять не-українці. С. Борачок виставляє 75 експонатів — образів дуже різнородної техніки та тематики. Це олії, темпери, пастелі та 25 мозаїк. За тематикою — це портрети, пейсажі, композиції, квіти, святі образи, мертва природа, фантазійні і т. д. Г. Крук виставив 35 скульптур у бронзі, кераміці і терракоті та низку великих фотознимок тих скульптур, що їх не міг перевезти. Дольницька запрезентувала 16 емалій.

Папа таврує совєтські погрози на адресу світу

Рим. — Папа Іван XXIII у промові до тисячів вірних, які заповнили в минулу суботу 4 листопада собор св. Петра, заявив, що „всі країни світу є стурбовані з приводу погроз на їхню адресу та вимагають, щоб їх припинити". Хоч Папа не назвав за іменем Совєтського Союзу, проте всім було ясно, що він мав його на увазі. Між приявними в соборі були делеґації від 68 держав, Европейської Економічної Спільноти, Мальтанського ордену і багато інших міжнародних організацій. Американську делеґацію очолював репрезентант ЗДА при НАТО, Томас Фінлетер. У тій парадній Богослужбі, що її відправив кардинал Джовані Баттіста Монтіні, взяло участь 52 кардинали, а між ними й кардинал Ґреґорі Маєр з Шикаґа. Ця Богослужба відбулась з подвійної нагоди: 80-ліття Папи, яке докладно припадає на 25 листопада, і третіх роковин вибору Івана XXIII на Папу. Папа, що хворів на інфлюенцу, цілком видужав.

У Тант обраний одноголосно на діючого генерального секретаря ОН

Об'єднані Нації. — В минулу п'ятницю 3 листопада ц. р. Рада Безпеки, а швидко потім Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй, на внесення трьох членів Ради Безпеки — Цейльону, Ліберії і Об'єднаної Арабської Республіки — одноголосно обрали бурмійського дипломата У Танта діючим генеральним секретарем з терміном до 10 квітня 1963, себто дня, коли кінчається каденція трагічного померлого Даґа Гаммершилда. Таким чином закінчилась криза, яка тривала в тій установі поверх 6 тижнів. У тайному голосуванні всі 103 голоси були „за" й ніодного „проти", ані такого, що стримався. Після складення присяги, в якій, між іншим, У Тант зобов'язався „не шукати ані не приймати інструкцій щодо виконування обов'язків від ніодного уряду з-поза цієї організації", У Тант виголосив коротку промову, в якій дякував за свій одноголосний вибір та заповів призначення „кількох" своїх заступників і дорадників. Поіменно назвав тільки двох, американського мурина д-ра Ралфа Банча і большевика Георгія Аркадієва. Він заявив, що працюватиме „з тими колегами в тісній співпраці і консультації в дусі взаємного зрозуміння". З найважливіших актуальних справ, що стоять перед Генеральною Асамблеєю, назвав тільки справу Конґа.

Індійський прем'єр Неру прибув до ЗДА й розпочав наради з Президентом

Вашингтон. — Індійський прем'єр Джавагарлал Неру прибув в неділю 5 листопада ц. р. до Ню Йорку і швидко потім відповідав на запити в радіо - телевізійній програмі „Нешенел Бродкестінґ Компані" „Зустріч з пресою" Неру заперечив, наче б індійська пропозиція в Об'єднаних Націях щодо негайної мораторії для всіх ядрових експериментів, без згадки про совєтські експерименти, які примушують ЗДА відновити такі власні досвіди, наче б та пропозиція ставила на одну дошку СССР і ЗДА. Неру заявив, що є річчю ясною, що СССР зламав першу мораторію і цим розпочав нові перегони, але — заявив Неру — Індія є у принципі проти всяких таких досвідів і проти всякої атомової зброї, як „зла". Неру заявив, що він не думає нічого радити Америці в справі пляну відновлення атомових експериментів, бо ЗДА самі знають, яка їх відповідальність. Неру мав в понеділок поїхати до Нюпорту, Ровд Айленд, де през. Кеннеді перевів кінець тижня, і звідтіль вони обидва мали полетіти до Вашинґтону та розпочати наради. Ті наради, за інформаціями преси, будуть стосуватися передусім справи перегонів у ядровому збросінні, Берлінської кризи і ін.

КНЯЖНА МАРҐАРИТА НАРОДИЛА СИНА

Лондон. — Сестра королеви Єлисавети II, княжна Марґарита, яка є четверта на наслідчій лінії до британського престолу, породила в минулу п'ятницю 3 листопада сина, який стає п'ятим на тій наслідчій лінії. Чоловік княжни Марґарити, з старого, але міщанського англійського роду, Антоні Армстронґ Джонс, дістав недавно від королеви шляхетський титул „ерла оф Сновдон", який переходить на його сина. Княжну Марґариту відвідали коротко Єлисавета II і Єлисавета королева-мати. Мати й дитина здорові.

У Конґо продовжується громадянська війна

Леопольдвіль. — Військо центрального конґолійського уряду під командуванням ген. Мобуту посунулись від сторони провінції Касай вглиб 30 до 50 миль на території провінції Катанґа, намагаючись привернути ту провінцію до єдности в Конґо. Президент тієї провінції, Мойсе Чомбе, який тиждень перебував в Швайцарії на лікуванні, заявив, що катанґці відперли наступаючі війська та що „агресорів" відкинено назад почерез кордон провінції. Катанґці буцім-то нанесли поразку наступаючим конґолійцям в битві за місто Каніяма, що є постачальним центром конґолійської армії. Чомбе признав, що його літаки бомбардували запільні бази конґолійців на території провінції Касай, але він виправдував це військовими потребами. Об'єднані Нації і центральний уряд Конґа твердять, що літаки Мойсе Чомбі бомбардували відкриті оселі, залізничні лінії, мости і т. д. Вони твердять теж, що військом Катанґи командують білі старшини, звербовані в Европі. Шеф місії ОН в Конґо д-р Стур Ліннер, швед, загрозив Катанзі, що літаки ОН в Конго збиватимуть машини Катанґи.

„Тризуб" веде в Лізі, УСК знов перемагає

„ТРИЗУБ" ФИЛАДЕЛФІЯ переміг минулої неділі 5-го листопада свого суперника на перше місце в Американській Футбольній Лізі, Портуґальський Клюб з Нюарку. Цією виграною 3:1 в мистецькій грі на своєму грищі „Тризуб" вибився наперед в трійці „Тризуб", Інтер Клюб і Портуґальці, які були на вершку показника Ліґи з рівним числом точок. Після минулонедільної перемоги „Тризуба" та нерішеної Інтер Клюбу з Ґаліцією, „Тризуб" веде в Лізі перед Інтер Клюбом різницею одної точки та Портуґальцями різницею двох точок.

УСК НЮ ЙОРК виніс з минулонедільної мистецької гри з Ню Йорк Спорт Клюбом дві цінні точки, перемагаючи противника 5:2. Завдяки цій перемозі УСК перескочив у показнику „Великої Десятки" Німецько-Американської Футбольної Ліґи з восьмого місця на п'яте.

„ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ" НЮАРК втратила минулої неділі в мистецькій грі на грищі противника Белвін Чіп Ін у Карні одну точку, закінчуючи змагання нерішеною 3:3. Внаслідок цього „Чорноморська Січ" віддала перше місце в показнику Футбольної Ліґи Стейту Ню Джерзі італійській дружині Рома, яка здобула минулої неділі перемогу і має одну точку більше від „Чорноморської Січі".

СОЮЗНИКИ АМЕРИКИ НЕВДОВОЛЕНІ ЇЇ ТАКТИКОЮ В БЕРЛІНІ

Париж. — Західні союзники З'єдинених Держав з Північно - атлянтійського пакту висловили перед представником ЗДА в НАТО Томасом Фінлеттером стурбування з приводу „показу сили" над кордоном поділеного Берліну, себто з приводу військової асисти для американських авт, що їхали до Східнього Берліну та зосередження танків по західньому боці берлінського кордону, що викликало таке ж зосередження совєтських танків по східньому боці. Західні альянти — повідомляє преса — не бачать глузду в загострюванні ситуації з приводу комуністичної вимоги, щоб цивільні американці, включно з військовиками в цивільних одягах, показували при переході до Східнього Берліну свої довідки, тим паче, що, їдучи підземкою чи міською надземною залізницею, вони всеодно віддавна робили це. Західньо - німецька, особливо ж берлінська преса широко обмірковує всі аспекти цієї проблеми та доходить до висновку, що однаково Західня Німеччина, як її альянти з НАТО погоджуються, що нема тепер змоги повалити кордонний мур в Берліні та що треба приймати, як доконаний факт насправжнє скасування 4-державного статусу Берліну та створення двох міст під окремою адміністрацією. Західньо - німецька вимога зводиться до того, щоб „збалянсувати" прилучення Східнього Берліну до Східньої Німеччини визнанням Західнього Берліну як частини Західньої Німеччини, дармащо Совєти є рішуче проти того та вимагають, навпаки, створення з Західнього Берліну „вільного міста", позбавленого всяких правних і політичних зв'язків із Німецькою Федеративною Республікою. Союзники Америки з НАТО стоять — за газетними твердженнями — на становищі, що треба боронити навіть збройною силою право Заходу до вільної комунікації з Західнім Берліном, але що те рішення не стосується комунікації із Східнім Берліном. За попередніми вістками, цей „показ сили" в Берліні прийшов внаслідку розпорядків генерала Луціюса Клея, персонального репрезентанта през Кеннеді в Західньому Берліні.

Хрущов погрожує продовжуванням атомових вибухів, якщо ЗДА їх відновлять

Москва. — Нікіта Хрущов заявив у розмові з президентом Ради Міжпарляментарної Унії, італійським професором Джузеппе Кодаччі Пізанеллі, що коли ЗДА відновлять ядрові експерименти в атмосфері, то Совєтський Союз продовжуватиме теперішню серію вибухів поза передбачений час. Коментатори звертають увагу, що всеодно Хрущов не дотримав слова, що його дав на останньому московському партійному з'їзді, що ці експерименти скінчаться до кінця жовтня і що останнім із них буде вибух 50-меґатонової бомби. Вже після детонування тієї бомби в минулому тижні, Совєти детонували в перших днях листопада три дальші бомби, разом вже 31. Пізанеллі, який є членом італійського уряду для зв'язків з парляментом, прибув до Москви, щоб передати Хрущову резолюцію Міжпарляментарної Унії з 22 вересня ц. р. з закликом до зліквідування Берлінської кризи шляхом переговорів. Хрущов заявив у понад одногодинній розмові з італійським дипломатом, що йому залежить настільки на „належному" полагодженні цієї справи, що він не настоюватиме на чимшвидших переговорах. Він просив італійського дипломата передати західнім урядам ту розмову і Пізанеллі прибуде до Лондону й Вашинґтону для розмов з тамошніми керівними державними мужами.

ЗДА не вишлють військ до Південного В'єтнаму

Вашингтон. — Генерал Максвелл Тейлор вернувся в минулу п'ятницю з іншими високими урядовцями і старшинами, що з ними їздив з інспекційною місією до Південного В'єтнаму та негайно склав особисто довгий і докладний звіт з своєї подорожі. Крім цього він конферував у державному департаменті і в Пентаґоні. За газетними вістками ген. Тейлор є проти негайного вислання до Південного В'єтнаму американських військ для поборювання тамошньої комуністичної аґресії, зате поручає перевести дипломатичний натиск на південно - в'єтнамського президента Нґо Дієма, щоб той перевів необхідні соціяльно-економічні реформи, які збільшили б його популярність в народі, та щоб виключити з південно-в'єтнамської армії політично-протекційну систему. У Південному В'єтнамі є великий людський матеріял, що його можна вжити до війни проти комуністичних партизанів, треба тільки перевести таку законодатну і пропаґандивну акцію, яка зрушила б маси з апатії і зробила їх активним союзником уряду та його армії. З Америки мають — інформують газети — вислати багатьох техніків та додаткових військовиків для вишколювання в'єтнамців до протипартизанської війни, але збройної інтервенції ЗДА не буде.

В АМЕРИЦІ

● **Економіст д-р Маркус Недлер** заявив, що недостача фіскальної дисципліни серед населення не тільки приспішує інфляцію доляра, але ставить уряд в примусове становище зробити одне з двох рішень: або видати зарядження, які могли б сповільнити темп економічного розвитку, але втримали б міжнародне становище доляра, або і надалі дбати про активність в економіці, недбаючи про те, що доляр може втрачати на вартості при добробуті населення і малому числі безробітних.

● **Голова стейтової демократичної організації** в нюйорському стейті Майкел Прендерґаст гостро виступив проти посадника Ню Йорку Роберта Ваґнера, закликаючи демократів, щоб голосували на іншого демократичного кандидата Лоренса Джерозу. Від республіканців кандидує на посадника стейтовий головний прокуратор Лефковіц.

● **Генерал Джеймс Ван Фліт** телефонував амбасадорові до Об'єднаних Націй Адлеєві Е. Стівенсонові, що часописи невірно передали те місце з його промови, де він мав сказати, що Стівенсона треба б звільнити зі становища в ОН, бо він був проти допомоги кубинським повстанцям 17-го квітня, під час інвазії на Кубу. Ген Ван Фліт є дорадником секретаря армії Елвіса Стара. Він просив вибачення в Стівенсона за те місце в своїй промові, яку він склав на основі невірних джерел.

● **Військові кола плянують** побудувати сховища проти атомової радіяції для шкільних дітей по цілій країні. В найближчому році для цієї цілі проєктують призначити один більйон долярів. Цього року на цивільну оборону призначили тільки третину з одного більйона долярів.

● **Група кубинських втікачів** в числі 100 осіб мала в неділю 5-го листопада вийти з Маямі на Флориді та маршувати до Вашинґтону — 1130 миль, — де кубинські втікачі мають просити президента Кеннеді, щоб щось робив проти уряду Кастра на Кубі.

● **Шваґерка кубинського міністра закордонних справ** д-ра Равля Роа пані Сара Курі Барето, яка працювала в кубинській амбасаді, покинула працю і просить права азилю у ЗДА.

У СВІТІ

● **Конґолійський військовий міністер** Жозеф Мобуту вперше офіційно признав, що конґолійська армія наступає проти провінції Катанґа, президент якої, Мойсе Чомбе, в 10 днів після проголошення незалежности Конґа — проголосив відірвання Катанґи від Конґа і створення власної держави. Мобуту твердить, що конґолійське військо ввійшло 35 миль вглиб Катанґи і що місцеве населення зустрічає його дуже прихильно. Все ж — до столиці Катанґи є „ще" 200 миль почерез джунґлю. Катанґа твердить, що відперла „аґресорів".

● **Французький президент** Шарль де Ґоль переслав 5-м партнерам Франції з Европейського спільного господарського ринку — Західній Німеччині, Італії, Бельгії, Голляндії і Люксембурґові — проєкт тіснішої взаємної політичної співпраці. Франція буцім-то хоче поставити Англію перед доконаний факт такої тісної західньо - европейської співпраці, ще поки Англія приступить до Спільного господарського ринку. Англія рішена вже на господарську єдність з Західньою Европою, але лякається політичної.

● **З Західньої Німеччини** до Західнього Берліну прибуло по автостраді, якою їхали три і пів години, 800 американських вояків, щоб заступити таку саму кількість вояків із 6,500 членів ґарнізону, які від'їхали на Захід. Одною з цілей таких частих вимін є демонструвати право американців до свобідного користування комунікацією між Берліном і Заходом.

● **Японські міністри на конференції** з п'ятьма американськими міністрами в гірській місцевості Гаконе в Японії скаржились, що американське патріотичне гасло „купуй американський товар" дуже шкодить японському експортові до ЗДА. Знову ж американські міністри дорікали японцям що Японія замало, а то й нiщо не помагає відсталим країнам в Азії й Африці і не бере на увагу, що американська поміч закордонові виснажує скарб ЗДА.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates:: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Маркіянове діло

Вся українська спільнота — в краю під совєтською окупацією і в різних країнах поселення у вільному світі — урочисто відзначає цього року стоп'ятдесятиліття з дня народження Маркіяна Шашкевича, — західньоукраїнського поета, — що відіграв провідну і вирішальну ролю в національному відродженні українського народу під австрійською займанщиною — Галичини, Буковини й Закарпаття. Волею Провидіння сталося так, що народження Маркіяна Шашкевича, пробудника Галицької України, попередило на три роки день народження Тараса Шевченка, пророка й духового провідника всієї новітньої України. І так само поява виданої Маркіяном Шашкевичем і двома іншими діячами з „Руської Трійці" — Яковом Головацьким й Іваном Вагилевичем — „Русалки Дністрової" в 1837-му році, попередила на три роки вихід Шевченкового „Кобзаря", що появився 1840-го року.

Мало який народ, мало яка частина якогось народу в світі перебувала в умовах важчого духового пригнічення й культурного безпросвіття, як Галицька Україна початку 19-го століття. Народна українська мова зберігалася тоді тільки серед панщизняного селянства, нечисленна інтеліґенція, включно з священством, була зденаціоналізована, знімчена або спольщена. Не було великих надій і на духову підтримку з головного масиву українських земель — Наддніпрянської України, де єдиним проявом національного відродження на той час була „Енеїда" Котляревського. Треба було великої відваги, а ще більше сили віри, сили й гарту духа, щоб у такий час виступити проти всіх і проти всього: проти чужих мов та штучного язичія в школі і в літературі, проти відділювання галицької вітки українського народу від її пня, проти утотожнювання „руського" й „русинів" з Росією і „русскими".

Такою відвагою, такою любов'ю до свого, такою вірою був сповнений молодий богослов Маркіян Шашкевич, який у своїх „Псалмах Руслановихˮ стверджував: „віра серця мого, як Бескид, твердо постановлена на любові" і — „вирвеш ми душу очі і душу ми вирвеш, а не возьмеш милости і віри не возьмеш, а не видреш любови і віри не видреш, бо руське ми серце та й віра руська". Своєю твердою вірою поборов, переміг Маркіян Шашкевич важку скелю безпросвіття і безнадії, що придушувала його народ, його землю і, як пробудник Галицької України, записав своє ім'я навіки в історії свого народу.

Після Котляревського і Шевченка заслуги Маркіяна Шашкевича для українського національного відродження величезні. „Дрібною цвіткою" свого слова, своєю „Русалкою Дністровою" і „Псалмами Руслановими" поклав він основи не тільки для української літератури в Галичині, але і для української науки, що свій початок і розвиток на західньоукраїнських землях, а потім і в усій Україні завдячує великою мірою виступові Маркіяна Шашкевича. Він, як писав потім Франко у своєму „Мойсеї", справді таки увесь труд свого життя віддав, щоб з рабів зробити народ по Божій вподобі.

Глибоко й широко зрозуміли і оцінили заслуги Шашкевича вихідці з Галичини, українські іміґранти у З'єдинених Державах Америки, в Канаді та в інших країнах. Принісши з собою вогонь його слова на землі нового поселення, вони урочисто відзначали зборами, академіями й маніфестаціями сторіччя з дня народин Пробудника Галицької Землі в 1911-му році. Високу оцінку подвигу Маркіяна Шашкевича дала тоді „Свобода" у великий день його народин, у статті визначеній тільки датою „6 листопада" і закінченій актуальним тех і сьогодні і по всі часи ствердженням, що „коли наш народ велетнем двигнувя і днесь у серцях мільйонів горить полум'я національної свідомости і гордости — то се Маркіянове діло!"

Нема невтральних у виборах

Громадські й стейтові вибори, в яких вибирають посадників, губернаторів та урядовців на різні нижчі становища в міській і стейтовій адміністрації, менше цікавлять людей, аніж загальнокрайові вибори Президента країни чи хоч бо й членів Конґресу. А втім, внутрішні справи міста і стейту ближче заторкують життя кожного їх мешканця зокрема та всіх їх національних груп.

Бо міські справи охоплюють безпеку на вулицях і в парках, програму перебудови дільниць і вулиць, ліквідацію мешканевих нетрів, впорядкування вуличного руху, вдосконалення шкільної системи і нагляду у міських школах, чистоту на вулицях, площах і в парках, збирання сміття з домів, господарку в міських підприємствах включно з комунікаційними засобами, працю в міських закладах, зберігання рівности прав різних расових і національних груп у ділянках праці, помешкання і освіти і т. д. — все це стосується безпосередньо до умовин життя кожного мешканця міста. Так само суто практичні, життьові справи входять у засяг стейтової адміністрації і стейтового законодавства, згадати б тільки контролю над комірним у великих містах, справу будови стейтових шляхів і оплат за користування ними, справу будови шкіл і шпиталів та справи стейтового й міського податків.

Це ніби аполітичні справи, але вони зв'язані з політикою тому, що кожна партія має свою політичну й соціяльно - економічну філософію і практичну програму, якої дотримується в щоденній роботі. Водночас у таких реальних життьових справах рішають не так партійні програми, як люди — персональний досвід, енерґія, знання адміністраційних справ, почуття чесности власної і своїх співробітників та підлеглих, дбання за публічне добро.

У вівторок 7-го листопада ц. р. вирішиться доля адміністрації в різних містах, громадах і стейтах Америки. Найбільшу увагу в цілій Америці викликують вибори в стейті Ню Джерзі, де йде завзята боротьба за збереження того стейту за демократами чи „відвоювання" його республіканцями, — і вибори в Ню Йорку, де вже втретє кандидує демократ Роберт Вагнер. Він переміг у правиборах свого суперника із так званої правовірної демократичної групи і виступає від групи так званих реформованих демократів. Але виступ проти нього голови стейтової демократичної організації та самостійне кандидування іншого демократа розбивають демократичний фронт і додають надії його республіканському суперникові, стейтовому генеральному прокураторові — Лефковіцові.

Иде не про те, щоб радити того чи іншого кандидата, а про те, щоб зблизька цікавитися виборами і щоб взяти участь в голосуванні. В американсько - українській громаді є вже дуже багато осіб, зареєстрованих у списках виборців, як демократи чи республіканці, — до активних виборців належать і ті, що зареєстровані як незалежні. На превеликий жаль, у різних містах офіційні керівники українських національних груп з обох партіях замало цікавляться орґанізуванням своїх однодумців з-посеред земляків. Що більше, бувають випадки, що вони навіть гальмують приватну ініціятиву задля побільшення та пожвавлення демократичного чи республіканського місцевих комітетів американсько - українських громадян. Це викликає пасивність серед наших людей супроти виборів. А пасивности тут не може бути! Наша активність у загальноамериканських справах — це справа поваги нашої національної групи, це справа її значення в загальноамериканському житті і це справа наших впливів — також на політику державної адміністрації.

Тому у вівторок 7-го листопада хай не буде ні одного українця з виборчим правом у З'єдинених Державах, який не пішов би до виборчої домівки і не проголосував би так, як йому каже його совість.

МІЖ КАПІТОЛЕМ І БІЛИМ ДОМОМ ...

ОПОРОЖНЕНА „СЕМОВА ПАЛАТА"...

На початку жовтня, коли в лікарському комунікаті проголошено світові, що Сем Рейбирн, спікер Палати Репрезентантів ЗДА, почав остаточну й безвиглядну боротьбу за життя, почалися в столиці розмови, повні сантиментальних рефлексій, сполучених з політичними міркуваннями на тему його наслідства в Конґресі. Сімнадцять років, протягом яких Сем Рейбирн займав крісло спікера Палати, та сорок дев'ять років його у Конґресі — це великий шмат часу не тільки в житті людини але й — особливо в нашій добі — в житті такої політичної установи, як американська леґіслятура. Ці роки мусіли зв'язати тривкими нитками спільної долі Сема Рейбирна й установу, а в ній з людьми: з конґресменами, урядовцями, кореспондентами, чи хоч би зі сторожами безпеки. Президенти — від Вільсона починаючи, слухали його ради або мали з ним клопіт; не один конґресмен чи сенатор, як ось теперішній віце - президент Джансон, були його парляментарними вихованцями. Для всіх їх Сем Рейбирн був інтеґральною частиною Капітолю й того всього, що там творилось, і Палату Репрезентантів інколи звали „Семовою Палатою". Не диво, що сантиментальний відгук на сумну вістку був широкий і щирий.

Але політична дійсність не дозволяє обмежитися сантиментом. В січні 1962-го року, коли Конґрес зійдеться на другу сесію, треба буде вибрати спікера Палати, і вперше від 1940-го року це створить нелегку проблему для демократичної більшости. В дійсності демократи мусять розв'язати цю проблему ще поки зійдеться Конґрес, отже мусять починати, хоч за кулісами, вже тепер. За Конституцією спікера вибирає пленум Палати Репрезентантів, але в практиці він тільки потверджує вибір, який уже перед тим зробила партія конґресової більшости.

В американській політичній системі позиція спікера Палати Репрезентантів вважається за другу після Президента щодо впливовости в політичній ієрархії. У черзі наступництва на випадок смерти чи нездібности Президента спікер стоїть на третьому місці, після віце - президента, але перед державним секретарем, секретарем скарбу і т. д. Він має потрійну функцію в Конґресі, бо є рівночасно і звичайним членом Палати Репрезентантів з правом голосування, є її головою з широкими правами керувати перебігом нарад і законодавчої діяльности; нарешті він є провідником партії більшости в Палаті. Протягом історії і великою мірою завдяки Семові Рейбирнові, уряд спікера постійно ріс в силі й значенні. Завдяки тому, що він мав змогу призначати голов вибраних комісій, подавати законопроєкти до відносних комісій в певному порядку і взагалі „протеґувати" проєкти, за якими стояв особисто, вплив його на законодавчу діяльність був незвичайно великий. Щодо цього він був куди більший і відмінніший від його колеґи в британському парляменті: той, хоч вибраний з рядів партії більшости, з хвилиною вибору і потвердження монархом, зрікається партійної приналежности і навіть членства в клюбах з партійним забарвленням. Він стає безпартійним слугою парляменту, яким керує з великою гідністю, але також сильною рукою. Він не мішається до праць комісій, не впливає на хід законодавства. Там — у старій Британії, спікер є тільки головою нижчої палати, протектором її прав і привілеїв, охоронцем традиційних звичаїв і гідности самої установи. Тут — спікер є активним законодавцем з правами і привілеями, що потребує конґресової піддержки своєї програми. Тож Демократична партія поставиться з великою увагою до вибору нового спікера.

Вже називають різних кандидатів, а передусім Джана МекКормека з Месачусетс, теперішнього провідника більшости в Палаті Репрезентантів. Він з віку, старшинства в Конґресі і з уряду, який тепер займає, є найбільш логічним наслідником Сема Рейбирна, якого був правою рукою і довголітнім заступником. За ним традиція, що провідника більшости вибирають спікером, за ним повага його довгого служіння в Конґресі і позиція в партії. Кажуть, що трудно буде поминути ці обставини. Але є проти нього й застереження. Вони, здавалося б, не суттєвого порядку, а все ж таки можуть заважити. МекКормек — католик, і то діяльний, з кількома орденами від Папи. А тут — Президент католик, сенатський провідник більшости — Менсфілд, теж католик, то чи не забагато їх буде...

Правда, не вибиратиме маса населення, що була така чула на релігійну нотку під час президентських виборів, а вибиратимуть партійні провідники, а все ж таки питання це певно буде предметом розважань. І ще в кулюарах шепчуть про іншу делікатну справу: можливо, що в Месачусетсі зустрінуться в сенаторських переговнах у 1962-му році два роди: Кеннеді і МекКормек по демократичній стороні, а потім ще третій — Ладжів, у партійній розгрі. Наймолодший з братів Кеннеді — Тед, що має тепер усього 29 років, кажуть, має намір кандидувати на місце сенатора, яке спорожнив його старший брат — Джан. Рівночасно братанич конґресмена МекКормека — кандидата на спікера, Едвард МекКормек, тепер генеральний прокурор стейту Месачусетс, теж заповідає свою кандидатуру. Обидва горді роди, обидва популярні, можуть зустрітися як суперники в 1962 році; але вже тепер це можливе суперництво може вплинути на вибір спікера Палати Репрезентантів. Політична гра сягає далеко в часі й просторі з далекими цілями.

А покищо на терені Палати Репрезентантів згадують інших кандидатів на спікера: Альберта з Оклагоми, Боллінґа з Мізурі, Мілса з Арканзо, Боґґса з Луїзіяни, Волтера з Пенсилвенії...

Може один з них справді відбере шансу МекКормекові, але цього ледве чи можна сподіватись. Певне тільки одне — і тут немає ні партійних, ні особистих застережень — Капітоль не буде вже таким, як був досі, коли в ньому не стане Сема Рейбирна.

(юст)

КОНҐРЕС СОЦІЯЛІСТИЧНОГО ІНТЕРНАЦІОНАЛУ В РИМІ

Рим. — 27-го жовтня ц. р. закінчив тут свої наради 7-ий конґрес Соціялістичного Інтернаціоналу. Як показала практика, ця організація може діяти тільки в часі міжнародного миру. Війна руйнує зв'язки між політичними партіями різних країн. Так сталося в 1914-му році, коли почалася перша світова війна: тоді розпався Соціялістичний Інтернаціонал, створений у Парижі в 1898-му році. Відновлено його на конґресі соціялістичних партій у Гамбурзі 1923-го року. З вибухом другої світової війни знов перестав він діяти і відродився тільки в 1951 році у Франкфурті над Майном.

Перед другою світовою війною ця організація охоплювала переважно народи білої раси Европи і Америки. На початку 20-го століття в її лоні велися завзяті дискусії між „соціяльними революціонерами" і „реформістами". Одні уважали, що шлях до соціялізму мусить іти через повстання і захоплення влади; реформісти в демократичних державах, де є свобода для організованої діяльности соціялістичних партій, поставилися проти революційних ілюзій, уважаючи, що шляхом мирного розвитку робітництво в леґальних формах, через парляменти, здобуде більше, ніж революціями.

Після першої світової війни реформізм переміг у всіх індустріяльних країнах. Соціялістичні або коаліційні уряди з участю соціялістів були створені в Німеччині, Австрії, Чехо - Словаччині, Голляндії, Бельгії, Англії, Швеції, Норвегії, Данії. Також у новостворених державах над Балтійським морем, у Фінляндії, Естонії, Латвії і Литві соціялісти належали до коаліційних урядів з іншими демократичними партіями. При „революційному соціялізмі" лишилася тільки большевицька Москва та залежні від неї комуністичні партії. Комуністи в 1919-му році створили свій Інтернаціонал у Москві і повели шалену кампанію проти соціялістичних партій.

Від кінця другої світової війни у країнах Заходу йде вперта боротьба між соціялістами й комуністами за людські душі: чи мають робітники вірити диктаторській партії, що обіцяє шляхом повстання ущасливити людський рід, чи, навпаки, сполягати на свою власну вільну організацію та поступово досягнути поліпшення свого життя шляхом суспільних реформ. В цьому змаганні ідей у Західній Европі перемогли демократичні соціялісти - реформісти. Комуністи у скандинавських країнах, у Німеччині, в Бельгії, Голляндії і в Англії не мають ніякого впливу. Сила комуністичного руху падає в Італії і Франції. Таким чином, „пролетарська революція" стала предметом експорту із большевицької Росії, і носієм цієї „революції" є військова сила червоної армії.

Уже в своїй вступній промові на конґресі голова Соціялістичного Інтернаціоналу Альсінґ Андерсен (Данія) згадав народну революцію на Угорщині, яку задушила Москва брутальною силою. Конґрес рішучо засудив відновлення атомових вибухів у повітрі в СССР, всупереч попереднім обітницям совєтського уряду, що він ніколи перший не почне цих експериментів, і висловив свій жаль з приводу відмови СССР прийняти пропозицію американського і британського урядів негайно укласти договір про заборону атомових вибухів у повітрі. В резолюції Конґресу названо совєтські вибухи атомових бомб „потворним злочином супроти людства".

В справі натиску Москви на західній Берлін промовляли: П. Спаак — міністер закордонних справ Бельгії, Віллі Брандт — посадник західнього Берліну і К. Шмід, заступник голови парляменту Західньої Німеччини. В резолюції у справі Німеччини висловлено загальну засаду — свободи для всіх народів:

„Соціялістичний Інтернаціонал пригадує свою непохитну віру в право кожної нації на самовизначення". Щоб уникнути нової світової війни, Конґрес висловив побажання, щоб уряди великодержав дійшли до згоди в справі Берліну й Німеччини.

На Конґресі були присутні делеґати з Японії, Індії, Камеруну, Мадаґаскару, Нігерії, Сенеґалю, Танґаніки, Ірану, Туреччини і ін. В промовах представники кольорових народів виявили свою політичну зрілість і розважність. Делеґат соціялістичної партії Танґаніки згадав у своїй промові, що його країна, згідно з умовою із урядом Великобританії, буде проголошена незалежною державою 9-го грудня цього року, і що Танґаніка хоче жити в приязні з Англією. Конґрес вирішив вислати комісію в країни Азії й Африки для дослідження ситуацій „нових націй" на місці. В окремій резолюції подано пляни допомоги індустріяльних країн народам Азії й Африки.

Конґрес не встиг закінчити праць над змінами в програмі Соціялістичного Інтернаціоналу, що була прийнята 1951-го року у Франкфурті. Цю справу доручено оформити окремій комісії.

Конґрес прийняв до відома резолюції Соціялістичної Унії Центральної і Східньої Европи, ухвалені на конференції в Римі 20 - 21 жовтня.

Делеґація Української Соціялістичної Партії (Панас Феденко, Спиридон Довгаль, Богдан Феденко) поширила між учасниками конґресу та представниками преси в мовах англійській, італійській, німецькій і французькій інформацію - протест проти колоніялізму Москви. Згадуючи народи Азії й Африки, що визволилися від колоніяльного панування, українська делеґація зазначає, що „колоніялізм та імперіялізм ще не вмерли і поки вони існують свобода і мир в небезпеці. Москва — це столиця совєтської колоніяльної імперіялістичної великодержави і її аґресивна політика може довести до війни і знищення людського роду. Тільки знищення комуністичної диктатури, цієї останньої твердині колоніялізму та імперіялізму, і відновлення свободи та незалежности народів, поневолених комуністичними режимами, може забезпечити тривалий мир і свободу в світі". Цю інформацію цитовано в щоденній пресі Італії. Члени делеґації УСП мали нагоду говорити через радіо - Рим до слухачів в Україні про Конґрес Соціялістичного Інтернаціоналу.

Політична вага цього конґресу віддзеркалюється в делеґаціях різних країн, що взяли в ньому участь. Подамо деякі імена: Б. Піттерман — заступник прем'єра австрійського уряду і міністер залізниць К. Вальдбруннер; П. Спаак — віце-прем'єр уряду Бельгії, К. Гойсман — кол. голова парляменту Бельгії, В. Кампман — прем'єр уряду Данії і Н. Маттіасон, член парляменту, Ґ. Молле — кол. прем'єр Франції і колишні міністри: Жаке, Мок, Ґазьє і Піно; посли до лондонського парляменту — Ґейтскелл і Шарет, Кроссман, Бейкон; Д. Ґакоен і М. Шаретт члени ізраїльського парляменту; Д. Сарґад, Амадеї, Роміта, Россі — члени італійського парляменту; Т. Кілсон, міністер соціяльної опіки в уряді Швеції, Ґ. Олсон, член парляменту і ін. Були на конґресі також члени парляментів Швайцарії, Голляндії і Бірми.

Конґрес вислухав звідомлення Конференції Міжнародної Ради Соціял - Демократичних Жінок, яка відбулася в Римі 20 - 21 жовтня і в якій брала участь також делеґатка Комітету Українських Соціял - Демократичних Жінок.

Учасники Конґресу були запрошені на прийняття до президента Італійської Республіки Ґронкі, до голови уряду Фанфані і до голови міста Риму.

Обсерватор

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

Ще про „особливий почин УТІ"

На сторінках „Свободи" дир. І. Шепарович порушив дуже важливу справу праці УТІ, як школи, що має стати продовжувачем праці Української Господарської Академії та Українського Технічно-Господарського Інституту на чужині.

Великий вклад в українську науку, виховання фахових сил і репрезентацію української науки на чужині зробили ці школи. Хочемо вірити, що українська організована спільнота, передусім вчені та професори високих шкіл та студіююча молодь, підтримають УТІ в Ню Йорку, допоможуть цій школі розвинути наукову та навчальну працю і уможливлять їй стати репрезентантом української політехнічної, економічної й аґротехнічної науки.

Популярно - інформаційна стаття дир. Шепаровича виконала своє завдання.

Іншу справу, а саме справу економічної термінології порушив д-р Л. Мельник у „Свободі" ч. 203. Думаємо, що порушене питання треба поширити й підкреслити конечність української термінології в усіх галузях науки. Це тим більше пекуча справа тепер, коли на Україні творять „малоросійсько - російськую" термінологію. Професор Київського Державного Університету ім. Т. Шевченка А. Голуб, працював над українською термінологією та номенклятурою в неорганічній хемії. Ще в 1958 році він переконливо довів, що хемічна термінологія так російська, як і спеціяльно українська застаріла і не відповідає духові мови, а в багатьох випадках суперечить міжнародній термінології. Проти проф. А. Голуба виступили хеміки А. Астахов, Я. Фіалков та інші, вимагаючи наближення української термінології до російської. Атмосфера наукової праці була неможлива, і проф. Голуб, скориставши з нагоди, залишився в Канаді. Віримо, що проф. Голуб успішно докінчить свою працю, бо ні Астрахов, ні Фіалков не будуть уже йому диктувати, котрі терміни кращі для української науки.

Щодо фахових зауваг д-ра Мельника відносно акцій та облігацій, а також інфляції, то такі питання, на мою думку, краще дискутувати серед фахово підготованих осіб, а тоді вже в популярній формі подавати до загального відома.

Відносно вартости теперішнього доляра, то я теж зустрічав в американській щоденній пресі оцінку у висоті 30-31 центів. Тому варто простудіювати й подати докладніші дані, оперті на найновіших економічних і статистичних дослідах.

Пропозиція, щоб УТІ заініціював справу усталення економічної термінології доцільна, але при умові, що науковці й організована спільнота підтримають УТІ. Коротко: добре буде, якщо д-р Мельник подасть свої думки і згодиться взяти активну участь в економічній термінологічній комісії при УТІ. Вірю, що дирекція УТІ повітає таку ініціятиву, бо — велика сила в єдності та співпраці.

Макар Каплистий

Роземонт, 1961 р.

Д-р Лука Луців

МАРКІЯН ШАШКЕВИЧ

(У 150-річчя з дня народження)

(7)

„Русалка Дністровая"

Після невдачі з „Зорею" Шашкевич не опустив рук і не припинив заходів, щоб таки пустити між український нарід в Галичині першу книжку українською мовою. В 1835 р. Яків Головацький вернувся з Будапешту, де студіював в університеті і де мав нагоду познайомитися зі словаком Яном Коляром, сербом Юрієм Петровичем і хорватом Куриляком, завзятими слов'янофілами.

Головацький порадив Шашкевичеві надрукувати першу українську книжку на Угорщині. Її назвали „Русалкою Дністровою", і рукопис завіз до Будапешту сам Головацький під час вакацій 1836-го року. Ця книжка на першій сторінці має такі написи: *Русалка Днѣстровая*, Ruthenische Volks-Lieder. У Будимѣ, Письмом Корол. Всеучилища Пештанського. 1837. (Бібліографічний опис подає Володимир Дорошенко в брошурі „Маніфест 'Руської Трійці' ", Филаделфія, 1959, ст. 4). Ця книжка мала сторінок: XX + 133 + 2.

Будапештський цензор Надь апробував друк, і в грудні 1836 р. „Русалка" вийшла в світ.

Гроші на друкування книжки в сумі 150 фльоринів вислано до друкарні аж в лютому 1837 р., і тільки після того можна було її розсилати між люди. У виданні „Русалки" допоміг директор головної школи в Коломиї о. Микола Верещинський, пожертвувавши 60 фльоринів, 15 фл. дав о. Іван Авдиковський, а решту, якимсь робом роздобули самі редактори-видавці. В. Дорошенко у згаданій праці подає за д-р М. Тершаківцем, що 90 фл. дав сам М. Шашкевич.

Зміст „Русалки Дністрової" складається майже з тих самих речей, що були призначені до „Зорі", а крім того ввійшли до неї деякі нові твори. Немає статті про Б. Хмельницького.

Отже, надруковано в ній: „Передслів'є" (вступ); пісні народні (ст. 1-58); складання (оригінальні твори) — ст. 59-100; переводи (101-112); старина (рукописні матеріяли); Критична оцінка книжки о. Й. Лозинського — зроблена М. Шашкевичем, який знов виступив проти латинки в українській літературі (113-132).

Книжку складали чужі, не-українські складачі, далеко від видавців, і тому в ній є численні друкарські помилки. В. Дорошенко нарахував їх 150.

„Але в нещасливу годину виринула оця „Русалка" з глибоких филь галицької безпросвітности", — пише Б. Лепкий.

З Будапешту вислали 800 примірників „Русалки" через Відень до Львова на руки Якова Головацького, а 200 примірників дістав у Відні Іван Головацький, молодший брат Якова. Б. Лепкий пише про 900 і 100 примірників.

Поліція у Львові притримала ці книжки і запиталася Митрополита, що з ними робити. Митрополит передав примірник своєму цензорові, о. д-рові Венедиктові Левицькому, який негайно пізнав в новій книжці „Зорю". У вступі до „Русалки" були надруковані прізвища деяких осіб, які надсилали до неї матеріяли і які саме тоді були замішані в процес у спробі пропольської пропаґанди і державної зради. Тому Митрополит, побоюючись щодо льояльности видавців супроти Австрії, видав неприхильну опінію про „Русалку", і поліція сконфіскувала всі примірники книжки з тим, щоб Митрополит перевів слідство. „Русалка" пролежала на поліції до революційного 1848-го року, а до Галичини дійшла тільки частина примірників, що їх дістав був Іван Головацький у Відні.

Про правопис „Русалки" Шашкевич написав у передмові таке:

„Сказати нам да-що о правописови сей книжки. Хочемо зачинати, проте знати нам конче, яке теперішному язикови їстинноє лице; задля того держали-смо ся правила: „пиши, як чуєш, а читай, як видиш" (Твори, ст. 91).

Ми вже згадували, що Шашкевич гостро виступав проти латинської азбуки в книжці о. Лозинського. Там він писав в обороні азбуки „святого Кирила, любомудрця високоумного, многоученого, що ся так добре вдивив в язик словянський, що бистрим соколовим оком проймив го на вскрізь, що сильним думаючим духом обняв всі голоси величного звенящого язика слав'ян. Азбука святого Кирила була нам небесною незборимою твердею перед знидіньом, була найкріплішим стовпом, несколибимою скалою, на котрій Русь святая, через тілько столітей люто печалена, крепко стояла. Єї то чудне діло, що ми доси русинами!" (Твори, ст. 94-95).

„Русалка" надрукована не кирилицею, а гражданкою, достосованою до фонетичної засади, з додатком сербських знаків. У ній вперше впроваджено букву „є" на означення пом'якшеного „е" = йе, так зване йотоване „є", що його вживаємо й нині в ряді інших йотованих „я", „ю", „ї".

Митрополичий цензор о. проф. д-р Вене. Левицький — перевів слідство проти видавців і авторів „Русалки". Іван Вагилевич заявив, що він не брав активної участи у виданні книжки, тільки його два вірші туди попали: „Мадей" та „Жулин і Калина". М. Шашкевич відповів на слідстві, що хотів послужити рідному письменству та рідній мові, яка є самостійною між церковнослов'янською і російською. Яків Головацький не відпекувався того, що це він, як колишній студент університету в Будапешті, займався виданням „Русалки Дністрової".

ЛИСТОПАД — МІСЯЦЬ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ. ОПІКА І ДОПОМОГА ЦИМ ІНВАЛІДАМ — СПРАВА НАШОЇ ЧЕСТИ І ПОВИННОСТИ!

ПОЖЕРТВИ СЛАТИ НА АДРЕСУ: SOCIAL SERVICE OF UKRAINIAN WAR VETERANS, 1321 W. Lindley Avenue, Philadelphia 41, Pa., U.S.A.

СТУКАЙТЕ — І ДУШІ ЛЮДЕЙ ВІДКРИЮТЬСЯ ВАМ

(Про проф. Олександра Неприцького - Грановського)

У березні 1913 року до Америки прибув юнак з України. Прибув, як і тисячі інших, самітній, бездомний, без гроша і без знання англійської мови. По якомусь часі переїхав студіювати в далекому Колорадо, де й душі української не було. Закінчив студії, дістав професорську працю в глухому закутку Висконсину, знов таки далеко від усякого українського життя, одружився з американською дівчиною, згодом переїхав на працю у Міннесотському університеті, відзначився як відомий у світі вчений, попав до книги найвизначніших живучих людей в Америці, „Гу іс гу ін Америка"...

Досвід інших подібних випадків так і намовляє закінчити цей біографічний нарис: „... і пропав для української справи", а в кращому випадкові, „... професійна праця не дала йому змоги активно включитися в українську громадсько - політичну працю".

Українська праця була невдячна; про Україну в Америці не знали, або не хотіли знати. „Україна? Це де, в Азії? О, то це в Росії. Так ви росіянин". І співрозмовник делікатно знизував плечима, коли переконувалось його, що Україна це не Росія. Чемність не дозволяла йому сказати, що говорите „дурниці"; зрештою в демократії кожна людина має право мати найдивовижніші погляди, якщо вони, звичайно, не загрожують суспільному ладові і моральності. Адже є люди, які твердять, що вони „Ангели Господні", „Месії", тощо, і мають навіть групи своїх поклонників. Чому ж не може „росіянин" звати себе українцем і говорити про потребу відділення „південної Росії" та створення з неї окремої держави..?

Потрібна була не тільки віра і переконання в слушність своєї ідеї, але і чимала мірка „цивільної" відваги, щоб в таких умовах вперто йти проти загальної течії і заслужити собі в професійних колах своїх знайомих опінію: „Він гарна людина, але трохи дивак". Така опінія не дуже допомагала кар'єрі молодого науковця. Тому декому такої відваги забракло.

Вчений, про якого була мова на початку, належав, на щастя для української справи, до винятків. Це був професор Олександер Неприцький - Грановський, голова Організації Державного Відродження України на протязі останніх 25-ти років.

З нагоди цього 25-літнього ювілею, що його відзначила ОДВУ на 23 З'їзді у вересні ц. р., проф. Грановський отримав ряд листів від українських діячів і організацій, які слушно підкреслювали заслуги Ювілянта для української справи в Америці. Не збираємося їх цитувати, бо мета цієї статті не є щераз описувати всю невтомну працю Грановського в українському житті. Вона добре всім відома.

Для нас цікавіша оцінка неукраїнців. Ряд листів від американських діячів, надісланих з нагоди ювілею Грановського, є ілюстрацією того, як одна людина може невтомно популяризувати непопулярну ідею, іти проти течії загальної думки і, не дивлячись на перешкоди, повернути хоч частину цієї думки на сторону своєї ідеї. Якщо йдеться про Грановського, то він мав таки чималі перешкоди в своїй українській діяльності, зокрема під час останньої світової війни. Москва була союзником Америки, і тому в Америці існував пригожий ґрунт для того, щоб представити український націоналізм як „німецьку видумку", а ОДВУ як „фашистську організацію", фінансовану малощо не самим Гімлером. Такі інформації подавали американцям і червоні і білі москалі а то й навіть і наші ж таки „демократи", і американці готові були їм вірити. Адже ще навіть під кінець 40-их років московська „Правда" не забула згадати Грановського як „фашиста". Якщо все таки і Грановський і члени ОДВУ не опинилися в ізоляційних таборах, так як наприклад всі американські японці, то в цьому знов таки заслуга Грановського. Згадуємо ці події тому, що якраз більшість привітальних листів від американців пригадують ті часи нагінки на українських націоналістів в Америці і ролю Грановського в обороні української справи проти ворожих наклепів.

Проф. А. Грановський

Один з авторів, теперішній посадник Міннеаполісу, Артур Нафталин, був у той час висланий від міннеаполіської газети інтервювати „запідозреного у фашизмі" Грановського. Ось що він пише тепер в привітальному листі: „Ми познайомилися вперше майже 25 років тому. Ви пригадуєте тодішні обставини; я був репортером „Міннеаполіс Трібюн" і дістав доручення написати про Вашу діяльність в рухові за визволення України. Від того часу ми зустрічалися багато разів і я завжди відчував найбільшу пошану до Вашої глибокої відданности справі свободи і Вашої безбоязної і безкомпромісової діяльности в справі допомоги визволенню Ваших земляків українців".

Або ось що пише Лой В. Гендерсон, директор у державному департаменті ЗДА: „Я добре пригадую ті розмови, які я мав з Вами в перших роках останньої світової війни, коли я займався східньо-европейськими справами, а Ви турбувалися намаганням комуністів використати світову ситуацію на те, щоб здобути в Америці більші впливи на американців східньо - европейського походження. На жаль у тих часах надто багато американців, незалежно від їхнього походження, схвильовані агресіями нацистів, втратили були перспективу бачення і не зуміли побачити того, як комуністи використовували ситуацію, намагаючись підкопати наш вільний лад і зломити нашу національну солідарність. І саме в тих часах Ви проявили відвагу й ініціятиву в тому, щоб допомогти спинити течію, яка йшла в напрямку комуністичних цілей в Америці. Ваш високий американський патріотизм поруч з симпатіями й динамічною активністю для допомоги поневоленому народові, з якого Ви походите, викликали подив і пошану всіх нас, які мали змогу розуміти те, що ділялося довкола нас".

Інший, колишній високий службовець державного департаменту, Френсис Б. Стівенс, пише: „Я подивляю його (Грановського) за його відданість справі визволення України і ціню його цевпинні зусилля в минулому до того, щоб довести у ЗДА до кращого розуміння справжньої природи комуністичної загрози".

„Минуле чвертьсторіччя було свідком великої світової війни, поліційної акції (війна в Кореї — Ю. М.) і появи „холодної війни"; на протязі всього того часу Ваш голос був ясний і послідовний, вказуючи на ті небезпеки, які підступно засілися на людську свободу і гідність за фасадом комуністичного руку. Навіть тоді, коли такі погляди були непопулярні, Ви все ж відважно змагалися за правду і пізніші події без сумніву підтвердили правильність Ваших позицій", пише Еврон М. Киркпатрик, директор Американського Товариства Політичних Наук.

Від Національного Республіканського Комітету: „Ми знали про Вашу велику відданість справі визволення України і... справі свободи і безпеки Америки... Ми щиро надіємося, що в майбутньому Ви і далі працюватимете для того, щоб звернути увагу американської суспільности на питання України".

„Ніхто не бачив виразніше небезпеки комунізму і не намагався так наполегливо насторожити інших до цієї небезпеки та вести акцію проти підступної комуністичної пропаганди", пише губернатор Міннесоти Елмер Л. Ендерсен.

Це лише кілька найбільш характеристичних цитат. Чи не найкращий підсумок довголітньої праці Грановського серед американців знаходимо в листі пані Еліс Л. Сикелс, емеритованої директорки Міжнародного Інституту в Дітройті: „До мого приїзду до Міннесоти в 1931 році я не мала нагоди зустрічатися з українцями. Через Вашу працю в Міжнародньому Інституті життя сотень, а то й тисячів людей таких, як я, збагатилося знайомством з культурою, історією й прагненнями мало відомої, старої але модерної нації. Ми навчилися розуміти справжнє значення слова Свобода від тих, які фізично її втратили, але в душах яких вона горить палким вогнем, який запалює і нас, що сприймаємо її як звичайну і самозрозумілу річ".

Сьогодні в Америці Україна і українська справа набувають „право горожанства"; офіційне проголошування 22 січня Українським Днем стало вже традицією в багатьох містах і стейтах; від кількох років обидві палати Конґресу починають свої засідання 22 січня молитвою за Україну. В цьому заслуга організованої активної частини нашого громадянства. Але чимала доля заслуги належить і Грановському, людині, яка вирішила віддати свої сили і знання справі зрушення мертвого каменя байдужности світу до визвольних прагнень України.

25 років тому в Америці небагато було українців з позиціями в професійному світі. Нині і в Америці і в інших країнах нашого ісходу таких людей сотні, а другі сотні і тисячі наростають з молодого покоління. Якщо кожен спроможеться зробити хоч частину того, що зробив один Грановський дотепер, українська справа не тинятиметься жебрачкою попід глухо закритими дверми цього світу.

Ю. Миколин

Володимир Барагура

ПОДВІЙНА КАМПАНІЯ

Опубліковані нещодавно цифри коштів видання „Веселки" показують ясно, що цей дитячий журнал, не зважаючи на свою популярність, на виховно - дидактичну вартість і високий літературно-мистецький рівень — дефіцитовий.

Кожний, хто уважливо й критично розгляне ці цифри, побачить, що для існування у теперішньому вигляді „Веселка" мусить мати бюджет висотою 15.000 дол. річно, а щоб зростати й розбудуватися — 20.000 дол.

Але ці цифри мають не тільки статистичне, чи адміністраційно - бухгальтерійне значення. Вони промовисті й з іншого боку, бо за ними криються куди глибші проблеми, які кидають світло на наше національно - культурне життя, на ментальність нашого суспільства, на його розуміння своїх завдань, на відчуття ним важливости історичного моменту і на проблему нашого молодого покоління. Ці цифри свідчать, як батьки дбають про національне виховання своїх дітей, скільки дітей вміють читати по-українськи, скільки активно цікавляться українознавством, на підставі цих цифер можемо зробити біланс та предсказати наше національне майбутнє.

Розподіл цих цифер, чи радше розподіл нести їх тягар — такий: одну третину покривають передплати, одну третину приносить збірка на пресовий фонд, решту покриває ініціятор, видавець і спонзор „Веселки" — УНС-„Свобода".

Ключевою й найбільш багатомовною групою цифер є перша позиція — впливи з передплат за „Веселку", бо ця позиція дає нам одночасно образ кількости читачів журналу, круг його виховного діяння, засяг його впливу. Кожний журнал, в тому й „Веселка" виходить для якихсь ясно окреслених цілей і для когось. Тому й проблема відборця й читача - консумента є кардинальною проблемою, якщо журнал не видається лише з пропаґандивних, амбіційних, чи престижевих спонук, але поставив собі за ціль впливати на читача, формувати його світогляд, у випадку „Веселки" виховувати дитину, вчити її рідної мови, зберігати для української національної спільноти.

Число впливів з передплат за „Веселку" низьке, а знак, що, не зважаючи на високий рівень журналу, він має мало читачів, а тим самим засяг його діяння і впливу невеликий. Це число є одночасно ключем, язичком рівноваги для двох інших груп чисел: що вищі впливи з передплат, то меншою є потреба звертатися до громадянства за допомогою, то менше потрібною, а то й зовсім зайвою стане дотація УНС на покриття дефіциту журналу.

Рахунок зовсім простий: якщо було б 4.000 передплатників по $4 річно, то з одного боку „Веселка" оплатила б себе з пренумерат повністю, з другого боку зріст передплат показував би, що виховний вплив журналу поширився. Отже користь моральна й матеріяльна. Тоді й впливи з пожертв на пресовий фонд могли б бути вжиті не на втримання журналу, а на його розбудову. Коли б кількість передплатників досягла 5,000, тобто впливи з передплат дійшли б до $20.000 річно, тоді користь матеріяльна й моральна була б ще більша: круг і засяг виховного діяння журналу ще збільшився б, а „Веселка" зі стану застою, чи з відступу стала б на шлях росту й розбудови своїми власними силами. Тоді можна б здійснити давно леліяну, а навіть у складанні видавничого пляну „Веселки" конкретно з'ясовану мрію — збільшити кількість сторінок журналу до 24, дати окрему багатокольорову обкладинку, перейти на офсетну техніку друкування.

Тому й цьогорічна кампанія за „Веселку" повинна піти двама шляхами — коротшим і спішним — здобути негайні засоби на видавання журналу в сумі бодай $15,000 і довшим, тяжчим, але куди вартіснішим — здобути круг читачів-передплатників, що окреслювався б цифрою бодай 5,000. Досягнення такої кількости передплатників зробило б „Веселку" самовистачальною і повело б її до висот. І це властива ціль кампанії — 5,000 передплатників, 5,000 дітей, що купували б і читали б та були б під впливом „Веселки", бо для них журнал виходить і видавці, редакція, співробітники та люди коло нього згуртовані хочуть мати свідомість, що їх заходи, труди, турботи, зусилля, це не лише справа амбіції й престижу, але життєва потреба української дитини, яку розуміє вся наша громадськість.

Чи можливий успіх такої кампанії? Чи можна здобути „Веселці" 5,000 передплатників? У цьому немає жадного сумніву, бо кожному ясно, що на нашу еміґраційну громаду у різних країнах поселення таку кількість передплатників треба вважати радше мінімальною, як максимальною.

Але досягти цього не може саме видавництво, чи адміністрація „Веселки". Тут потрібна солідарна допомога й співпраця всього громадянства, всіх його клітин, зокрема культурно - освітнього, шкільного й виховного секторів, а передусім батьків.

Справа наглить і дітям треба негайно. Бо можна напевно сказати, що коли б тепер „Веселка" померкла, ледви чи знайшлася б установа, організація чи приватна особа, яка взяла б на себе завдання зорганізувати вдруге такий журнал і чи знайшовся б удруге гурт людей, що став би його душею й рушієм.

Громадянство, а передусім діти, відчули б болючу втрату й незаступиму щойно тоді, якби з обрію нашого національного життя на вигнанні зникла багатокольорова, радісна „Веселка".

Подвійна кампанія — за негайне здобуття фондів і максимальне збільшення кола читачів дасть змогу „Веселці" далі ясніти й звеселяти душу та ушляхетнювати серце наших дітей — майбутнього нашого народу.

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ" І її ВИДАНЬ

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

СПИСОК Ч.: 4

Пожертва від новоженців Нестора і Люби з Годованських Сніґурів, Кю Гарден	$25.00
М. Копач, Патерсон	20.00
Г. П. Ярема, Ню Йорк	20.00
П. Грицак, Монтреал	10.00
Др. М. Орловський, Брунсвік	10.00
Ю. Пасічник, Фила	10.00
Ц. Сетинський, Фініксвіл	10.00
Д-р Ю. Кулик, Ню Йорк	10.00
М. Остапенко, Флінт	8.00
М. Логуш, Монтреаль	5.00
Н. Прегар, Міннеаполіс	5.00
І. Коцюба, Торонто	5.00
П. Климко, Гері	5.00
М. і В. Пеленські, Піттсбург	5.00
І. Солтис, Дітройт	5.00
І. Білас, Клівленд	5.00
Др. А. Банах, Нюберрі	5.00
Др. М. Долинський, Нюарк	5.00
Г. Пастушенко, Міннеаполіс	5.00
Г. Співак, Шикаґо	5.00
ген. І. О. Павленко, Шикаґо	5.00
Н. Білоган І. Орендж	4.00
В. Галичин, Рінґоес	3.00
П. Свистун, Гарвуд	3.00
М. Стецура, Дж. Сіті	3.00
В. Шевченко, Гаммонд	3.00
М. Кост, Ґарфілд	3.00
М. Сушко, Ґамден	3.00
Л. Бережницький, Пенсавкен	3.00
А. Гораль, Лонґ Ай. Сіті	3.00
Ю. Ліщинський, Ірвінгтон	2.00
І. Цегелик, Фила	2.00
Е. Тутко, Йонкерс	2.00
Т. Галущинська, Ню Йорк	2.00
П. Мармаш, Мілвіл	2.00
І. Кабачків, Ню Йорк	2.00
І. Кальба, Нюарк	2.00
М. Кіндзерський, Бетлегем	2.00
М. Зінченко, Форт Вейн	2.00
А. Шкільна, Орендж	2.00
П. Творіщук, Гілсайд	2.00
М. Олексів, Ню Йорк	2.00
В. Пулк, Акрон	2.00
А. Кущик, Дітройт	2.00
Г. Недільський, Когоес	2.00
М. П. Отрок, Кренбурі	2.00
Д. Онищак, Бріджпорт	2.00
М. Дутчак, Скрентон	2.00
М. Яремко, Геленвіл	2.00
І. М. Кулинич, Шикаґо	2.00
П. Лодин, Йонгстовн	2.00
М. Осадців, Рачестер	2.00
Н. Ревеґа, Ню Йорк	2.00
М. Цофнук, Ню Йорк	2.00
Г. Салюк, Дж. Сіті	2.00
М. Гудзік, Вестпорт	2.00
Г. Мичуда, Черивіл	2.00
Г. Федечко, Коломбус	2.00
інж. М. Фляк, Едмонтон	2.00
В. Шпирка, Ірвінгтон	2.00
І. Шингера, Клівленд	2.00
Г. Фут, Ню Брітейн	2.00
А. Іванічка, Гадлей	2.00
В. Голубович, Квінс	2.00
Др. Ю. Архипів, Бруклин	2.00
С. Щесюк, Ню Йорк	2.00
В. Шеремета, Нюарк	2.00
Г. Матіяш, Нюарк	2.00
І. Урбан, Вотервліт	2.00
М. Єльників, Ню Йорк	2.00
Н. Соловський, Джемейка	2.00
О. Мушкевич, Ню Йорк	2.00
М. Смик, Глестонбурі	2.00
А. Янівський, Клівленд	2.00
О. Колтунюк, Денвер	2.00
О. Омецінський, Дітройт	2.00
О. Дземюк, Шикаґо	2.00
Ю. Янів, Клівленд	2.00
Я. Петрич, Йонґстовн	2.00
Н. Бусел, Віндсор	2.00
М. Ківацька, Рутерфорд	2.00
Т. Голубенний, Трумбалерсвіл	2.00
М. Гречен, Ню Йорк	2.00
І. Панчишин, Маспет	2.00
Н. Корчак, Деррі	2.00
Г. Заболотний, Шикаґо	2.00
М. Байрак, Едмонтон	2.00
П. Ніньовський, Едмонтон	1.00
М. Кіриленко, Дункірк	1.00
Г. Музічук, Провіденс	1.00
А. Старко, Дітройт	1.00
Л. Марків, Ню Гейвен	1.00
Н. Максимчук, Гаверфорд	1.00
Н. Крук, Бойнтон, Біч	1.00
прот. Д. Ольгин, Мілвокі	1.00
Р. Огірчак, Віндсор	1.00
О. Маркиш, Монтреал	1.00
З. Масловська, Бернс	1.00
А. Трусяк, Шикаґо	1.00
Д. Ганець, Шикаґо	1.00
М. Бережук, Ст. Кетерінс	1.00
І. С. Ясінський, Вашинґтон	1.00
Ю. Ващук, Дж. Сіті	1.00
Н. Янови, Дітройт	1.00
Е. Лобур, Сисен Біч	1.00
І. Клюс, Бріджпорт	1.00
А. Богдан, Нюарк	1.00
П. Самутин, Боффало	1.00
П. Мандро, Лорейн	1.00
М. Душко, Річмонд Гілл	1.00
М. Терлецька, Бейсайд	1.00
Разом —	349.00
Раніше склали —	854.42
Разом —	1,203.42

Хор „Кобзар" започаткував сезон товариською зустріччю

За старанням пань хористок, що працюють в забезпеченевій компанії „Іншуранс Ко. оф Норт Амеріка", наше спільноче Т-во одержало дозвіл відбути товариську зустріч — пікнік на мальовничих полянах „кантріклабу" вище згаданої установи.

В суботу, 23-го вересня ц. р. після полудня, заїжджали авта з членами хору та їхніми родинами на означене місце. На полянах клюбу. стало гамірно. Розсіяна дітвора завела забави, старші — товариську гутірку. Після короткого відпочинку товариство поділилося на спортові секції: відбиванки, тенісу а вже найбільше було охочих до копаного м'яча. Завзяті шахісти і тут не програвнували нагоди, щоб себе „шахувати". Не дармував теж і діловий пікніковий комітет. На дротяних решітках кам'яних печей скварчали м'ясні присмаки. Крім жарених ковбасок та „гамбургерів" в меню включено аргентинське „ассадо", що його дбайливо приготовив новоприбулий Влодзьо.

Під вечір, після спортових розваг, товариство групувалось коло заставлених столів, де комітетові Орися і Ратися запрошували до смачної перекуски.

На чудову синь неба вийшов повноліций. Кобзарська поляна прибрала вид незабутньої сцени з „Верховинців". Жевріє огнище, лунав сміх та рідна пісня.

Заповіли 2-гу частину програми. Свої гумористичні „скрижалі" читав друг Богдан. Він нас споминами на Шевченківський Ювілей до Питсбурга та Ню Бронсвіку. Гучні оплески були ознакою вдячности.

А на закінчення ще одна атракція: кобзарський фільм. На площі перед будинком заінстальовано фільмовий проєктор. На екрані кольорові картини з поїздки хору на Шевченківські ювілеї. Пізнаємо себе та радіємо, що наша праця закріплена й на фільмі, як документ нашого вкладу в громадську справу, як теж і для тих, що прийдуть по нас. Словом подяки голови хору п. Ізидора Жилавого, діловому комітетові за таке вдало зорганізовання товариської зустрічі, закінчилася прогулька хору „Кобзар".

Діловий рік почався. Перед нами нове завдання — наш власний концерт. Кожнього вівтірка в год. 8-їй вечора в домі Клюбу Українських Американських Горожан відбуваються проби. Хор наполегливо працює над вивченням нового матеріялу в надії, що концерт наш буде черговим нашим успіхом.

Б-тень

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій

Третій Літературний Конкурс СФУЖО

З ініціятиви й фундації президента міської ради м. Дітройту Марусі Бек створено при СФУЖО літературну нагороду для жінок - письменниць. У виконанні цієї постанови проголошуємо оцим —

Літературний Конкурс 1962 р.

Предметом Конкурсу є: репортаж або опис подорожі із сучасного життя.

На нагороду призначено 200 долярів, а саме по 100 долярів за два рівноварті літературні твори.

Учасниками Конкурсу можуть бути жінки - письменниці, або всі, що хотіли б ними бути.

Речинець закінчення Конкурсу: 31-го березня 1962 р.

Надіслані твори розгляне Мистецьке Жюрі, до якого увійшли: Іван Коровицький, Ольга Кузьмович і Марія Струтинська.

Конкурсові твори слід надсилати в трьох примірниках під псевдонімом, долучуючи справжнє прізвище автора в окремій запечатаній коверті на адресу канцелярії СФУЖО у Филаделфії з дописом: „Для Комітету Літературної Нагороди".

WFUWO, 909 N. Frankli St.
Philadelphia 23, Pa.
Комітет Літературної Нагороди

З весілля в Торонті на народні цілі

Люба і Нестор Снігурі

Будучи гостем на весіллю панни Люби Годованської з п. Нестором Снігуром, яке відбулося 19-го серпня 1961, я завважав особливий респект до молодих. Вже в церкві Пресвятої Евхаристії, в східньому Торонті давали шлюб чотири священики. У гостинній залі св. Кирила і Методія також в Торонті було 500 гостей з Торонта та з околиць і навіть із ЗДА.

Весільний староста, пан Даниляк, вітаючи гостей, відчитав привіти для молодих від наших трьох Владик: Митрополита Максима з Вінніпеґу, Єпископа Саварина з Едмонтону і Єпископа Борецького з Торонта.

Панна Люба, бувши ученицею Рідної Школи, де Сестри Служебниці вчили, висилали її як делегатку від Рідної Школи при інтронізації згаданих Владик. Панна Люба була дуже доброю і активною ученицею в Рідній Школі. Закінчила з добрим висідом середню школу і університет. Тепер працює як медична сестра.

Молодий, п. Нестор, яким також опікувалися ще дволітнім Сестри Служебниці, учащав до Рідної Школи Сестер Служебниць, а потім при філії УНО в Торонті. Був активним в МУН, часто виступав на сцені в народних танках. Тепер по професії механічний інженер.

Обоє молоді належать до Українського Клюбу, при Торонтонському університеті. При закінченню весільної гостини молоді подякували з перину чергу своїм родичам за дбайливе виховання, подякували усім гостям за присутність і за щедрі подарунки, та за надіслані побажання.

Від себе Панство молоді зложили по $25 для трьох українських католицьких діцезій: в Торонті, Вінніпеґу і Едмонтоні. Для Торонтської парафії, Пресвятої Евхаристії, в Торонті, де обоє молоді виховувалися в дитячих літах, также дарували $25. В додатку зложили по $25 для чотирьох українських часописів: Мета, Вільне Слово, Новий Шлях і „Свобода".

Все те зроблено на мене приємне враження. Нехай Бог щастить нашим Молодим на довге і щасливе життя!

Гість

Студія кінематографії УТІ

Кіно є наймолодшим з усіх мистецтв, але найпопулярнішим у цілому світі. Десятки тисяч кінотеатрів у всіх країнах світу висвітлюють художні, документальні, наукові і ін. фільми, як також і хроніку біжучих подій.

У високих та середніх школах все більше застосовують фільми, як середник до сприймання знання. Висвітлюються фільми і в телевізії та й безпосередньо в поміщеннях окремих родин.

У виробництві кінофільмів працюють цілі армії різних фахівців, серед яких основними та найбільш відповідальними є кінорежисери, які керують постановкою фільму в цілому, та кінооператори, які фільмують і відповідають за композицію, освітлення та технічне виконання фільму.

Створювати фільми добрі як з мистецького, так і технічного боку, можуть лише фахівці, що мають відповідну фахову школу не лише практичну, але й теоретичну. Такі спеціальні високі кіно - школи (Інститути Кінематографії і Академії), існують лише в деяких країнах з високорозвиненою фільмовою індустрією.

Український Технічний Інститут в Ню Йорку відкриває Студію Кінематографії, як спеціялізацію Мистецького відділу, для підготовки операторів кінематографії. (Дірекгор оф Фотографі).

Керівником Студії буде український кінооператор і власник фільмової фірми в Бразилії інж. Юрій Тамарський.

Студія розпочинає працювати від 4-го грудня 1961 року за такою програмою: Фототехніка, Кінотехніка, Композиція, Освітлення, Загальна історія кіна, українське кіно, ґрім і лябораторія.

Навчання буде провадитися 3 рази на тиждень по вечорах і буде тривати 200 годин.

УЧИТЕЛЬСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ В ЕДМОНТОНІ

20-го жовтня в Едмонтоні відбулася вчительська конференція, в якій узяло участь понад 20 осіб, переважно вчителів початкових і середніх шкіл Алберти. Доповідь на тему „Розмовний метод навчання української мови" зробив д-р Яр Славутич, професор Албертійського університету, який детально розглянув і пояснив свій метод розмовного навчання. Після доповіді відбулося її обговорення. Вчителі одностайно схвалили цей метод, що вже вживається в середніх школах провінції Алберти.

ВИДАВНИЦТВО „СЛАВУТА"

Минулого року заснувалося в Едмонтоні видавництво „Славута", що ставить своєю метою видавати поезії та інші вартісні твори, які не приносять жадних матеріяльних прибутків, зате збагачують українську літературу. Після першого видання „Оази" Яра Славутича, видавництво випускає „Вибрані поезії" Володимира Свідзинського, чудового ліричного поета, спаленого московськими комуністами в 1941 р. Книжка з'явиться ще цього року. Третім випуском буде книга поезій Євгена Плужника — для відзначення пам'яті поета, що помер у Соловецьких в'язниці 25 років тому. Охочі набути згадані книжки по 1 дол., можуть надсилати належність на адресу:

Slavuta Publishing Co.
10920 — 60th Avenue
Edmonton, Alberta, Canada

УВАГА! БОФФАЛО!

Екзекутива УКК в Боффало назначила на неділю 26-го листопада загальну збірку датків на Народний Фонд. Того дня в пополудневих годинах кожну українську хату відвідають уповноважені збірщики і попросять датку на НФ. Просимо приготовитися до того і до акції УКК поставитися з належним зрозумінням своїх громадських обов'язків.

Екзекутива Відділу УКК

● Різнонаціональне військо Об'єднаних Націй в Конго нараховує тепер докладно 15.455 старшин і вояків з 21 країн. Найвищий склад того війська був на 24.000 старшин і вояків з 34 країн. Найбільшу національну групу становлять індійці: 5.700 осіб, а за нею йдуть етіопці (абісинці) — 3.500. Найменшу групу становлять голяндці, які прислали п'ятьох штабових і адміністраційних старшин.

МАРҐАРЕТА МАЄ СИНА

Газетні фоторепортери фотографують відвідини британської королевої Єлисавети II й інших членів королівської родини в палаті, де принцесса Марґарета народила сина. Коло її палати збираються безупину юрби людей.

Проф. Л. Добрянський дав доповідь про закордонну політику Америки

Ню Йорк. — Проф. Лев Е. Добрянський, з астерігшись, що він промовляє від себе, а не в характері голови УККА чи професора Джорджтавнського університету, дав тут в суботу 4-го жовтня ц. р. на терені Дискусійного Клюбу круглого стола в Українському Інституті Америки доповідь на тему: „Напрямні закордонної політики Америки". Він вказав на надзвичайно складний закордонно-політичний апарат ЗДА і різні впливи на нього та проаналізував однаково різні концепції, як техніку їх реалізування у відношенні до СССР. Зокрема проф. Л. Добрянський ширше зупинився над справою Тижня Поневолених Націй та проєктованої конгресової Комісії для справ поневолених націй. Державний департамент зайняв в цій справі неґативне становище. Хоч проф. Л. Добрянський подав багато неґативних доказів на дотеперішню політику ЗДА у відношенні до СССР, проте він висловив стійкої еволюції в напрямку щораз кращого пізнавання суті проблеми Східної Европи. Проф. Добрянський відповідав також на численні запити і думки, висловлені дискутантами. Присутніх було коло 50 осіб, членів Клюбу. Проводив ред. Іван Кедрин.

Труман підтримує кандидатури Ваґнера і Гюза

Ню Йорк. — Колишній президент Гаррі С. Труман, перебуваючи в Ню Йорку, відбуваючи свою щоденну ранню прогулянку по вул. містa разом із демократичним кандидатом на посадника Робертом Ваґнером, підтримував його кандидатуру, кажучи журналістам, що „Ваґнер добре виконував свою працю на становищі мейора, і що люди його потребують". Труман казав, що „якби він жив в Ню Йорку, то голосував би за Ваґнера". Труман сказав, що він підтримує кандидатуру Ричарда Дж. Гюза на губернатора Ню Джерзі. Труман казав, що він вірить в перемогу Ваґнера в місті Ню Йорку і Гюза в стейті Ню Джерзі. Цих обидвох кандидатів підтримував недавно президент Кеннеді, а колишній президент Айзенгавер підтримує в Ню Йорку Луїса Дж. Лефковіца, а в Ню Джерзі Джеймса П. Мічелла, колишнього секретаря праці.

Армія прийняла резиґнацію генерала Вокера

Вашингтон. — 4-го листопада армія погодилась на резиґнацію генерал - майора Едвіна А. Вокера з днем 4-го листопада. Ген. Вокер був звільнений з посту командира 24-ої дивізії в Німеччині в травні ц. р., після того, як стверджено, що він впливав на вояків в політичному дусі. Його відкликали до команди армії в Німеччині, а пізніше він мав обняти команду на Гаваях. 3-го листопада департамент армії дістав заяву ген. Вокера про виступлення з армії і, стверджуючи, що генерал має всі дані до резиґнації, прийняв цю резиґнацію. Ген. Вокер не має права на емеритуру, але він є вільною людиною, яка зможе свобідно критикувати уряд без контролі департаменту оборони. Вокер виявляв критичні думки про колишнього президента Трумана та інші урядові особи, закидаючи їм м'якість у відношенні до комунізму.

● 67-літній шеіх Сульман бін Хамід аль Халіф, автократичний володар маленького, але багатого на нафту Бахрайну над Перською затокою, помер і його 28-річний син шеіх Іза бін Сульман перейняв владу.

● Ганський президент Кваме Нкрумах дістав від слухняного йому парляменту ще більші диктаторські права, як їх він мав досі. Він має право покликувати „суди" з призначеними „суддями", які засуджувати б на смерть його політичних противників. Засуджений не матиме права відклику ні не матиме права вимагати, щоб його судила лава присяжних.

ТАРЗАН, ч. 4740. Нова небезпека.

SUE FLARED UP AFTER AUSTIN'S REPROACH OF THE APE-MAN: "SKIP THE DRAMATICS — SAVE THAT FOR SOMEONE WHO CAN ACT!"

"LET'S ALL SKIP THE DRAMATICS," CHIDED FRANK, "AND GO BACK TO CAMP. COME ON, TARZAN—"

"I'LL JOIN YOU LATER," REPLIED TARZAN SOFTLY. "MEANWHILE BE CAREFUL—I FEEL A PREMONITION OF DANGER."

Сю спалахнула після Остінового докору мавполюдові. — Залиши цей драматизм... Ощаджуй це для когось, хто може діяти!

— Скінчім всі з цими сценами, — докоряв Френк, — і вертаймося до табору. Ходім, Тарзане...

Я приєднаюся до вас пізніше, — відповів м'яко Тарзан. — Але тим часом будьте обережні... Я маю передчуття небезпеки.